

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНА УСТАНОВА
«ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
ІНСТИТУТ «БЕЙТ-ХАНА»

Кафедра педагогіки та психології

Спеціальна педагогіка

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

підготовки

бакалаврів

(назва рівня вищої освіти)

галузі знань

05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності

053 Психологія

(код і найменування спеціальності)

Дніпро-2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Спеціальна педагогіка» спеціальності 053 Психологія освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів для здобувачів вищої освіти IV курсу.

Розробник: Базилевська Оксана Олександрівна, викладач, кандидат педагогічних наук

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від «28» серпня 2023 року № 1

Зав. кафедри _____ док. пед. наук, професор С. В. Сапожников
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «29» серпня 2023 року

Гарант освітньої програми _____ к. псих. наук М. М. Ярошко
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робоча програма перевірена навчально-методичним відділом «30» серпня 2023 року

Завідувач навчально-методичного відділу _____ І. В. Зеркаль
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання	
	Денна	Заочна
Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова	вибіркова
Мова викладання	українська	українська
Передумови вивчення навчальної дисципліни (які дисципліни мають передувати вивченню)	ОДФ 2. 02 Загальна психологія з практикумом ОДФ 2. 03 Загальні основи педагогіки ОДФ 2. 08 Педагогічна психологія	ОДФ 2. 02 Загальна психологія з практикумом ОДФ 2. 03 Загальні основи педагогіки ОДФ 2. 08 Педагогічна психологія
Курс	IV	IV
Семестр	8	8
Загальний обсяг годин / кредитів	180/6	180/6
Кількість змістовних модулів	4	4
Годин на аудиторне вивчення	88	20
Годин на самостійне вивчення	92	160
Форма підсумкового контролю	Іспит	Іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Спеціальна педагогіка» є формування у студентів фундаментальних уявлень та знань про навчання й виховання дітей, які можуть бути залученими до спеціального навчання в системі освіти та організації й надання їм педагогічної допомоги в ході освітнього процесу.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни «Спеціальна педагогіка» є:

- набуття практичних навичок у сфері інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами та вміння творчо застосовувати професійні знання на практиці;
- формування у бакалаврів внутрішньої мотивації у професійній діяльності.

Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Спеціальна педагогіка» забезпечує набуття здобувачами освіти ряду **компетентностей**.

Компетентності, що формуються:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема в контексті організації раннього втручання).

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Програмні результати навчання:

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Після вивчення курсу «Спеціальна педагогіка» студенти повинні **знати:**

- провідних гуманістичних зарубіжних і вітчизняних теорій, концепцій, вчень щодо виховання і навчання осіб з обмеженими психофізичними можливостями;
- організаційні моделі розбудови інклюзивної практики для дітей з особливими освітніми потребами;
- закономірності, принципи та підходи до організації навчально-виховного та корекційного процесу в навчальних та реабілітаційних закладах;
- методологічні та психолого-педагогічні основи корекційної роботи при різних психофізичних порушеннях у осіб з особливими освітніми потребами;
- основні принципи, правила, прийоми та форми професійно-педагогічної комунікації, діагностичної і консультативно-просвітницької діяльності;
- теоретичні основи сучасного корекційно-педагогічного менеджменту;

вміти:

- відбирати і систематизувати діагностичний, корекційно-педагогічний матеріал з урахуванням вікових, індивідуальних особливостей осіб із обмеженими психофізичними можливостями;
- проводити корекційно-розвиткову роботу у різних типах закладів;
- використовувати різноманітні інформаційні джерела та способи отримання інформації у професійних цілях, продумано й виважено будувати процес корекційно-педагогічного спілкування;
- планувати, організовувати і здійснювати контроль за корекційним навчально-виховним процесом;
- здійснювати поточне планування, визначати умови їх практичної реалізації;
- добирати технологічне забезпечення з урахуванням освітньо-виховних завдань, рівнів підготовки тих, хто навчається, перспектив їх освітньо-професійного зростання;
- творчо використовувати педагогічні і корекційні інновації у власній роботі;

володіти:

- різноманітними засобами, прийомами і формами психологічної комунікації;
- моделювати й корегувати власну професійну діяльність, виробляти свій стиль, постійно працювати над його вдосконаленням.

4. Зміст програми навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Загальні основи спеціальної педагогіки

Тема 1. Спеціальна педагогіка як наука

Об'єкт, предмет, завдання предмету. Понятійно-категоріальний апарат навчальної дисципліни. Принципи і методи досліджень актуальних проблем. Місце спеціальної педагогіки серед наук, її зв'язок з іншими педагогічними науками. Перспективи розвитку. Діти з порушенням інтелекту як об'єкт вивчення, виховання і навчання. Сучасні психолого-педагогічні класифікації порушень розумового розвитку. Психолого-педагогічна характеристика осіб з порушеннями інтелекту. Склад учнів спеціального закладу загальної середньої освіти та спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти.

Література [3, 5, 6, 8, 9, 10, 11]

Тема 2. Система закладів для дітей з порушеннями інтелекту

Принципи побудови системи спеціальних закладів для дітей з порушеннями інтелекту. Диференціація закладів спеціальної освіти. Спеціальний заклад як основний тип закладів для дітей з порушенням розумового розвитку. Місце в системі спеціальної освіти, закладів освіти з інклюзивним навчанням. Комплектування спеціальних закладів освіти для дітей з порушеннями інтелекту. Принципи комплектування. Організація і зміст роботи інклюзивно-ресурсних центрів. Участь батьків у комплектуванні спеціальних закладів освіти. Організація корекційно-виховної роботи у спеціальному закладі дошкільної освіти. Роль дошкільного виховання у корекції порушень інтелектуального розвитку дитини. Організація роботи спеціального закладу дошкільної освіти для дітей з порушеннями інтелекту.

Література [3, 5, 6, 8, 9, 10, 11]

Тема 3. Навчання, виховання дітей з помірним, важким і глибоким ступенем порушень розумового розвитку

Мета, завдання і зміст корекційно-виховної роботи дітей з помірним, важким і глибоким ступенем порушень розумового розвитку. Принципи корекційної роботи з дітьми з помірним, важким і глибоким ступенем порушень розумового розвитку. Особливості виховання та соціально-трудової реабілітації дітей з помірним, важким і глибоким ступенем порушень розумового розвитку. Навчання, виховання, розвиток та корекція як єдиний педагогічний процес. Характеристика структури порушення розумового розвитку. Взаємозв'язок навчання, виховання, розвитку та корекції. Корекційна спрямованість педагогічного впливу. Сутність педагогічної корекції. Спеціальні засоби та умови корекції в освітньому процесі та режимі дня.

Література [3, 5, 6, 8, 9, 10, 11]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Теорія навчання учнів з порушеннями інтелекту

Тема 4. Сутність та зміст процесу навчання дітей з порушеннями інтелекту

Сутність спеціальної дидактики (олігофренодидактики). Особливості освітнього процесу в спеціальному закладі. Характеристика структури освітньої діяльності учнів з порушеннями інтелекту. Зміст освіти учнів з порушеннями інтелекту. Характеристика державного стандарту спеціальної освіти. Особливості навчального плану спеціального

закладу. Характеристика спеціальних навчальних програм для учнів з порушеннями інтелекту. Вимоги до підручників для учнів з порушеннями інтелекту.

Література [3, 5, 6, 8, 9, 10, 11]

Тема 5. Принципи методи та форми спеціальної дидактики

Загальна характеристика дидактичних принципів. Характеристика принципів спеціальної дидактики. Методи спеціальної дидактики. Сутність і класифікація методів сучасної дидактики. Вимоги до реалізації методів сучасної дидактики. Характеристика методів навчання учнів з порушеннями інтелекту. Форми організації навчання в спеціальному закладі. Урок як основна форма організації навчання. Корекційна спрямованість навчання. Типи уроків в спеціальному закладі. Підготовка учителя до уроку.

Література [3, 5, 6, 8, 9, 10, 11]

Тема 6. Перевірка та оцінювання знань, умінь і навичок учнів з порушеннями інтелекту

Функції перевірки та оцінювання навчальних досягнень учнів. Об'єкти перевірки та оцінювання навчальних досягнень учнів. Рівні оцінювання навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелекту. Домашня навчальна робота. Вимоги до організації самопідготовки в спеціальному закладі. Взаємозв'язок учителя і вихователя. Структура самопідготовки та форми її організації.

Література [3, 5, 6, 8, 9, 10, 11]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Теорія виховання учнів з порушеннями інтелекту

Тема 7. Сутність процесу виховання

Мета і завдання виховання. Принципи виховання дітей з порушеннями інтелекту. Методи виховання. Особливості реалізації методів формування моральних знань. Реалізація методів формування досвіду суспільних стосунків і навичок моральної поведінки. стимулювання діяльності та опведінки учнів з порушеннями інтелекту. Виховання дітей та підлітків з порушеннями інтелекту в сім'ї. Умови правильного сімейного виховання. Особливості виховання дитини з порушенням розумового розвитку в сім'ї. зміст і форми роботи спеціального закладу з батьками вихованців.

Література [3, 5, 6, 8, 9, 10, 11]

Тема 8. Особистість і колектив

Роль колективу у вихованні дітей з порушенням розумового розвитку. Стадії колективу спеціального закладу. Методи виховання колективу в спеціальному закладі. Сутність морального виховання. Форми і методи морального виховання учнів з порушеннями інтелекту. Правове виховання в спеціальному закладі. Завдання правового виховання. Форми і методи правового виховання в спеціальному закладі.

Література [3, 5, 6, 8, 9, 10, 11]

Тема 9. Трудове, фізичне і екологічне виховання в спеціальному закладі освіти

Роль трудового виховання у моральному і особистісному розвитку учнів з порушеннями інтелекту. Організація трудового навчання та профорієнтаційної роботи в спеціальному закладі. Сутність та завдання фізичного виховання в спеціальному закладі.

Корекційно спрямовані форми фізичного виховання в спеціальному закладі. Сутність екологічного виховання. Форми екологічного виховання в спеціальному закладі.

Література [3, 5, 6, 8, 9, 10, 11]

Тема 10. Естетичне, гендерне виховання в спеціальному закладі освіти

Завдання естетичного виховання в спеціальному закладі. Форми естетичного виховання. Значення статевого виховання у соціалізації учнів з порушеннями інтелекту. Зміст і методи статевого виховання і підготовки учнів з порушеннями інтелекту до самостійного життя. Позакласна робота і її завдання в спеціальному закладі. Форми організації позакласної виховної роботи.

Література [3, 5, 6, 8, 9, 10, 11]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Освітній менеджмент спеціальних закладів освіти

Тема 11. Педагогічний персонал закладу освіти

Специфіка педагогічної діяльності спеціального педагога. Права і обов'язки педагогічних працівників спеціального закладу освіти. Особливості роботи вчителя, класного керівника, вихователя, логопеда, психолога спеціального закладу освіти. Специфіка діяльності спеціального педагога. Характеристика професіограми вчителя-дефектолога.

Література [3, 5, 6, 8, 9, 10, 11]

Тема 12. Управління і керівництво спеціальним закладом освіти

Сутність організаційно-педагогічною діяльності адміністрації закладу освіти. Педагогічна рада школи. Внутрішній контроль і звітність. Плланування навчально-виховної роботи в спеціальному закладі освіти. Аналіз уроків, позакласних заходів як засіб удосконалення освітнього процесу. Методична робота в спеціальному закладі. Завдання методичної роботи. вимоги до методичної роботи в спеціальному закладі. Форми організації методичної роботи. організація та зміст роботи методичних об'єднань. Корекційний аспект методичної роботи.

Література [3, 5, 6, 8, 9, 10, 11]

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													Форма контролю
	денна форма						Заочна форма							
	усьог о	у тому числі					усьог го	у тому числі						
		л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	ла б	ін д	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Загальні основи спеціальної педагогіки														
Тема 1. Спеціальна педагогіка наука як	12	4				8	14	2					12	Т

Тема 2. Система закладів для дітей з порушеннями інтелекту	16	4	4			8	14	2				12	Т
Тема 3. Навчання, виховання дітей з помірним, важким і глибоким ступенем порушень розумового розвитку	16	4	4			8	14	2				12	У
Разом за змістовим модулем 1	44	12	8			24	42	6				36	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Теорія навчання учнів з порушеннями інтелекту													
Тема 4. Сутність та зміст процесу навчання дітей з порушеннями інтелекту	16	4	4			8	16		2			14	У
Тема 5. Принципи методи та форми спеціальної дидактики	16	4	4			8	16		2			14	У
Тема 6. Перевірка та оцінювання знань, умінь і навичок учнів з порушеннями інтелекту	16	4	4			8	14	2				12	У
Разом за змістовим модулем 2	48	12	12			24	46	2	4			40	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Теорія виховання учнів з порушеннями інтелекту													
Тема 7. Сутність процесу виховання	12	4				8	12					12	Т
Тема 8. Особистість і колектив	16	4	4			8	14		2			12	У
Тема 9. Трудове, фізичне і екологічне виховання в спеціальному закладі освіти	16	4	4			8	16	2	2			14	У
Тема 10. Естетичне,	16	4	4			8	14	2				14	У

гендерне виховання в спеціальному закладі освіти													
Разом за змістовим модулем 3	60	16	12			32	60	4	4			52	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Освітній менеджмент спеціальних закладів освіти													
Тема 11. Педагогічний персонал закладу освіти	14	4	4			6	16					16	Т
Тема 12. Управління і керівництво спеціальним закладом освіти	14	4	4			6	16					16	У
Разом за змістовим модулем 4	28	8	8			12	32					32	
Всього	180	48	40			92	180	12	8			160	

Форми контролю: усне опитування – У, тестування – Т.

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Максим. кіл-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
1	Спеціальна педагогіка як наука	4	2	
2	Система закладів для дітей з порушеннями інтелекту	4	2	
3	Навчання, виховання дітей з помірним, важким і глибоким ступенем порушень розумового розвитку	4	2	
4	Сутність та зміст процесу навчання дітей з порушенням інтелекту	4		
5	Принципи методи та форми спеціальної дидактики	4		
6	Перевірка та оцінювання знань, умінь і навичок учнів з порушеннями інтелекту	4	2	
7	Сутність процесу виховання	4		
8	Особистість і колектив	4		
9	Трудове, фізичне і екологічне виховання в спеціальному закладі освіти	4	2	
10	Естетичне, гендерне виховання в спеціальному закладі освіти	4	2	
11	Педагогічний персонал закладу освіти	4		
12	Управління і керівництво спеціальним закладом освіти	4		
Усього годин		48	12	

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Максим. кіл-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	

1	Система закладів для дітей з порушеннями інтелекту	4		3
2	Навчання, виховання дітей з помірним, важким і глибоким ступенем порушень розумового розвитку	4		3
3	Сутність та зміст процесу навчання дітей з порушеннями інтелекту	4	2	3
4	Принципи методи та форми спеціальної дидактики	4	2	3
5	Перевірка та оцінювання знань, умінь і навичок учнів з порушеннями інтелекту	4		3
6	Особистість і колектив	4	2	3
7	Трудове, фізичне і екологічне виховання в спеціальному закладі освіти	4	2	3
8	Естетичне, гендерне виховання в спеціальному закладі освіти	4		3
9	Педагогічний персонал закладу освіти	4		3
10	Управління і керівництво спеціальним закладом освіти	4		3
Усього годин		40	8	30

7. Темі практичних занять (не передбачено)

8. Темі лабораторних занять (не передбачено)

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Максим. кіл-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
1.	Методологічні основи виховання (закономірності, рушійні сили, компоненти, функції, принципи, методи, форми)	4	6	1
2.	Сутність порушень у психофізичному розвитку особистості.	4	6	1
3.	Роль спадковості, середовища й діяльності в розвитку особистості.	4	6	1
4.	Принципи, методи і форми соціалізації дітей з особливими освітніми потребами	4	6	
5.	Основні складові головного мозку, їх функції	4	6	1
6.	Структура спинного мозку, їх функції	4	6	
7.	Характеристика відчуття, його розлади	4	6	1
8.	Характеристика сприйняття	4	6	1
9.	Класифікація порушень психічного розвитку дітей за В. Лебединським	4	6	
10.	Характеристика розумової відсталості	4	6	1
11.	Класифікація порушень розвитку та поведінці дітей	4	6	1
12.	Предмет і завдання спеціальної педагогіки.	4	6	
13.	Основні функції мовлення	4	6	1

14.	Міжнародно-правові акти, які вміщують стандарти соціальних та економічних прав	4	6	1
15.	Методи науково-педагогічного дослідження	4	6	
16.	Типи темпераменту, їх характеристика	4	6	1
17.	Схема взаємозв'язку педагогіки, дидактики і окремої методики	2	6	1
18.	Основні педагогічні категорії (поняття)	2	6	1
19.	Основні категорії корекційної педагогіки	2	6	1
20.	Методи перевірки знань учнів	2	6	
21.	Інклюзивне навчання осіб з особливими освітніми потребами	2	4	1
22.	Методи виховання, їх характеристика	2	4	
23.	Вимоги щодо перевірки і оцінки успішності	2	4	1
24.	Функція центральної нервової системи	2	4	
25.	Природжені анатомо-фізіологічні особливості мозку, нервової системи, аналізаторів, природна передумова розвитку здібностей	2	4	1
26.	Індивідуально-психологічні властивості особистості, які є передумовою успішного виконання певних видів діяльності	2	4	1
27.	Умови успішного довільного запам'ятовування	2	4	
28.	Властивості уваги	2	4	1
29.	Поняття "інтелект"	2	4	1
30.	Складові навчального плану	2	4	
Усього годин		92	160	20

10. Індивідуальні навчально-дослідні та науково-дослідні завдання

Тематика есе:

1. Диференційний підхід до учнів на уроках ручної праці у спеціальному закладі освіти.
2. Формування навичок самоконтролю в учнів початкових класів на уроках праці.
3. Корекційно-виховна робота на уроках праці в молодших класах спеціального закладу освіти.
4. Формування загально трудових умінь в учнів на уроках у спеціальному закладі освіти.
5. Особливості використання наочних засобів на уроках праці в спеціальному закладі освіти..
6. Особливості проведення екскурсії в процесі трудового навчання в спеціальному закладі освіти..
7. Організація сільськогосподарської діяльності учнів на уроках трудового навчання в спеціальному закладі освіти.
8. Корекція естетичного сприймання учнів з порушенням інтелекту засобами образотворчого мистецтва.
9. Особливості графічних навичок учнів спеціального закладу освіти.

10. Своєрідність відображення форми предметів в малюнках учнів з порушеннями інтелекту.
11. Своєрідність відображення просторових відношень в малюнках учнів з порушеннями інтелекту.
12. Особливості формування просторових уявлень учнів з порушеннями інтелекту.
13. Психолого-дидактичні умови організації уроків тематичного малювання (з натури, декоративного) у спеціальному закладі освіти..
14. Індивідуальний підхід до учнів спеціального закладу освіти на уроках образотворчого мистецтва.
15. Розвиток мовлення учнів спеціального закладу освіти на уроках образотворчого мистецтва.
16. Розвиток інтересу до занять з образотворчого мистецтва в учнів спеціального закладу освіти..
17. Дидактичні ігри і вправи на уроках образотворчого мистецтва в спеціальному закладі освіти.
18. Корекційно-розвивальне значення навчання школярів з порушеннями інтелекту елементам фізики в спеціальному закладі освіти.
19. Шляхи підвищення ефективності уроку фізики в спеціальному закладі освіти.
20. Практична спрямованість уроків фізики в спеціальному закладі освіти.
21. Корекційна спрямованість музично-ритмічних занять в спеціальному закладі освіти..
22. Особливості використання вправ з дитячими музичними інструментами на заняттях з ритміки.
23. Розвиток просторової орієнтації учнів з порушенням розумового розвитку на заняттях з ритміки.
24. Розвиток координації рухів на заняттях з ритміки.
25. Профілактика травматизму дітей на уроках з фізичної культури.
26. Фізичні навантаження як фактор впливу на фізичний розвиток дитини з порушенням розумового розвитку.
27. Спортивні і рухові ігри та їх вплив на психофізичний розвиток учнів спеціальному закладі освіти..
28. Особливості засвоєння господарчо-побутових знань учнями з порушенням розумового розвитку на уроках СПО в спеціальному закладі освіти..
29. Формування педагогічної культури спеціального педагога.
30. Тендерне виховання в закладах спеціальної освіти.
31. Волонтерство та інклюзивна освіта - успішний соціальний і освітній проект.
32. Релігійне виховання в закладах спеціальної освіти.
33. Сім'я як важливий чинник інклюзивного навчання.
34. Інформаційно-комунікаційні технології в корекційній роботі спеціального педагога.
35. Профілактика булінгу в закладах з інклюзивним навчанням.
36. Інтеграційне навчання - успіх до інклюзії в ЗЗСО.
37. Інклюзивна діагностика як ключ успішної соціалізації дітей з ООП.
38. Професійна готовність педагогічного працівника до інклюзивної діагностики.
39. Психолого-педагогічний супровід вчителя інклюзивного навчання.
40. Здоров'язберезувальні освітні технології в закладах спеціальної освіти.
41. Формування цифрової компетентності вчителя спеціальної школи.
42. Емоційна стійкість дитини з ООП як науковий феномен.
43. Психологічне вигорання педагогічного працівника ЗЗСО з інклюзивним навчанням.
44. Психологічні передумови збереження здоров'я дітей з ООП.

45. Подолання стресів та тривожності дитини з ООП в ЗЗСО з інклюзивним навчанням.
46. Деадаптація дітей з ООП в ЗЗСО з інклюзивним навчанням.
47. Мотиваційно-ціннісна готовність педагогічного працівника до роботи в закладі з інклюзивним навчанням.
48. Підготовка педагогічного працівника до роботи в закладі освіти з інклюзивним навчанням.
49. Емоційна стійкість педагогічного працівника закладу з інклюзивним навчанням.
50. Психологічні передумови збереження здоров'я педагогічних працівників закладів спеціальної освіти.
51. Гендерна соціалізація дітей з інвалідністю.
52. Формування навичок здорового способу життя у дітей з ООП.
53. Формування інклюзивної культури в закладі освіти з інклюзивним навчанням.
54. Формування інклюзивного освітнього середовища в педагогічній спадщині В.О.Сухомлинського.
55. Психологічне вигорання педагогічного працівника закладу спеціальної освіти.
56. Формування почуттів емпатії у учнів закладів освіти з інклюзивним навчанням.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЯКІ ВІНОСЯТЬСЯ НА ЕКЗАМЕН

1. Розкрити предмет, завдання спеціальної педагогіки.
2. Принципи і методи досліджень проблем спеціальної педагогіки..
3. Місце спеціальної педагогіки серед наук, її зв'язок з іншими педагогічними науками. Перспективи розвитку.
4. Діти з порушенням інтелекту як об'єкт вивчення, виховання і навчання.
5. Сучасні психолого-педагогічні класифікації розумової відсталості.
6. Психолого-педагогічна характеристика осіб з порушеннями інтелекту.
7. Склад учнів спеціального закладу освіти та спеціальних класів у загальних закладах середньої освіти.
8. Розкрити сутність корекційної спрямованості виховання і навчання дітей дошкільного віку з порушеннями поведінки та діяльності.
9. Принципи побудови системи спеціальних закладів для дітей з порушеннями інтелекту. Диференціація закладів спеціальної освіти.
10. Спеціальний заклад освіти як основний тип закладів для дітей з порушенням розумового розвитку.
11. Місце в системі спеціальної освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти, закладів освіти з інклюзивним навчанням.
12. Комплектування спеціальних закладів освіти для дітей з порушеннями інтелекту. Принципи комплектування.
13. Організація і зміст роботи інклюзивно-ресурсних центрів.
14. Участь батьків у комплектуванні спеціальних закладів освіти.
15. Організація корекційно-виховної роботи у спеціальному закладі дошкільної освіти.
16. Роль дошкільного виховання у корекції порушень інтелектуального розвитку дитини.
17. Організація роботи спеціального закладу дошкільної освіти для дітей з порушеннями інтелекту.
18. Мета, завдання і зміст корекційно-виховної роботи дітей з помірним, важким і глибоким ступенем розумової відсталості.
19. Принципи корекційної роботи з дітьми з помірним, важким і глибоким ступенем розумової відсталості.
20. Особливості виховання та соціально-трудової реабілітації дітей з помірним, важким і глибоким ступенем розумової відсталості.

21. Навчання, виховання, розвиток та корекція як єдиний педагогічний процес.
22. Характеристика структури порушень при розумовій відсталості.
23. Взаємозв'язок навчання, виховання, розвитку та корекції.
24. Корекційна спрямованість педагогічного впливу. Сутність педагогічної корекції.
25. Спеціальні засоби та умови корекції в освітньому процесі та режимі дня.
26. Сутність спеціальної дидактики (олігофренодидактики). Особливості освітнього процесу в спеціальному закладі освіти.
27. Характеристика структури освітньої діяльності учнів з порушеннями інтелекту.
28. Зміст освіти учнів з порушеннями інтелекту.
29. Характеристика державного стандарту спеціальної освіти.
30. Особливості навчального плану спеціального закладу освіти.
31. Характеристика спеціальних навчальних програм для учнів з порушеннями інтелекту.
32. Вимоги до підручників для учнів з порушеннями інтелекту.
33. Загальна характеристика дидактичних принципів.
34. Характеристика принципів спеціальної дидактики. Методи спеціальної дидактики.
35. Сутність і класифікація методів сучасної дидактики. Вимоги до реалізації методів сучасної дидактики.
36. Характеристика методів навчання учнів з порушеннями інтелекту. Форми організації навчання в спеціальному закладі освіти.
37. Урок як основна форма організації навчання. Корекційна спрямованість навчання.
38. Типи уроків в спеціальному закладі освіти. Підготовка учителя до уроку.
39. Функції перевірки та оцінювання навчальних досягнень учнів. Об'єкти перевірки та оцінювання навчальних досягнень учнів.
40. Рівні оцінювання навчальних досягнень учнів з порушенням інтелекту.
41. Домашня навчальна робота. Вимоги до організації самопідготовки в спеціальному закладі освіти.
42. Структура самопідготовки та форми її організації.
43. Мета і завдання виховання. Принципи виховання дітей з порушеннями інтелекту.
44. Методи виховання. Особливості реалізації методів формування моральних знань.
45. Реалізація методів формування досвіду суспільних стосунків і навичок моральної поведінки. стимулювання діяльності та поведінки учнів з порушеннями інтелекту.
46. Виховання дітей та підлітків з порушеннями інтелекту в сім'ї. Умови правильного сімейного виховання.
47. Особливості виховання дитини з розумовою відсталістю в сім'ї. зміст і форми роботи спеціального закладу освіти з батьками вихованців.
48. Роль колективу у вихованні дітей з порушенням розумового розвитку. Стадії колективу спеціального закладу освіти.
49. Методи виховання колективу в спеціальному закладі освіти. Сутність морального виховання.
50. Форми і методи морального виховання учнів з порушеннями інтелекту.
51. Правове виховання в спеціальному закладі освіти. Завдання правового виховання. Форми і методи правового виховання в спеціальному закладі освіти.
52. Роль трудового виховання у моральному і особистісному розвитку учнів з порушеннями інтелекту.
53. Організація трудового навчання та профорієнтаційної роботи в спеціальному закладі освіти.
54. Сутність та завдання фізичного виховання в спеціальному закладі освіти. Корекційно спрямовані форми фізичного виховання в спеціальному закладі освіти.
55. Сутність екологічного виховання. Форми екологічного виховання в спеціальному закладі освіти.

56. Завдання естетичного виховання в спеціальному закладі освіти. Форми естетичного виховання.

57. Значення статевого виховання у соціалізації учнів з порушеннями інтелекту. Зміст і методи статевого виховання і підготовки учнів з порушеннями інтелекту до самостійного життя.

58. Позакласна робота і її завдання в спеціальному закладі освіти. Форми організації позакласної виховної роботи.

59. Специфіка педагогічної діяльності спеціального педагога. Права і обов'язки педагогічних працівників спеціального закладу освіти.

60. Особливості роботи вчителя, класного керівника, вихователя, логопеда, психолога спеціального закладу освіти.

61. Специфіка діяльності спеціального педагога. Характеристика професіограми вчителя-дефектолога.

62. Сутність організаційно-педагогічною діяльності адміністрації навчального закладу.

Педагогічна рада школи. Внутрішній контроль і звітність.

63. Планування навчально-виховної роботи в спеціальному закладі освіти. Аналіз уроків, позакласних заходів як засіб удосконалення освітнього процесу.

64. Методична робота в спеціальному закладі освіти. Завдання методичної роботи. Вимоги до методичної роботи в спеціальному закладі освіти.

65. Форми організації методичної роботи. організація та зміст роботи методичних об'єднань. Корекційний аспект методичної роботи.

12. Методи навчання:

Загальні:

1. **Словесні** методи навчання: евристична бесіда; акроматичне пояснення (індукція, дедукція, традукція), розповідь, лекція.
2. **Наочні** методи навчання: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.
3. **Практичні** методи навчання: вправи, практичні і дослідні роботи.
4. **Активні** методи навчання: сократівська бесіда, дискусія, кейс-стаді (метод ситуацій).

За характером пізнавальної діяльності:

1) *пояснювально-ілюстративний* (інформаційно-рецептивний) метод: викладач організує сприймання та усвідомлення учнями інформації, а студенти здійснюють сприймання (рецепцію), осмислення і запам'ятовування її;

2) *репродуктивний*: викладач дає завдання, у процесі виконання якого студенти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;

3) *проблемного виконання*: викладач формулює проблему і вирішує її, студенти стежать за ходом творчого пошуку (студентам подається своєрідний еталон творчого мислення);

4) *частково-пошуковий* (евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють студенти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності студентів);

5) *дослідницький*: викладач ставить перед студентами проблему, і ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.

Методи навчання відповідно до програмних результатів:

ПРН 2: навчальна дискусія; робота в малих групах, «займи позицію»; есе;

ПРН 13: «коло ідей», «акваріум», «мозковий штурм», «метод Прес», «займи позицію», «навчаючись-учусь», «мікрофон», рольова гра, імітація, «Jigsaw / Пазл», «ток-шоу»;

ПРН 14: індивідуальні роботи, метод проектів; «коло ідей», «мозковий штурм», «метод Прес», «займи позицію», рольова гра, імітація, «ток-шоу»;

ПРН 15: дерево рішень, асоціативний куш, таблиця «З-Х-Д», тричастинний щоденник, есе;

ПРН 17: «коло ідей», «акваріум», «мозковий штурм», «метод Прес», «займи позицію», «навчаючись-учусь»; презентація.

13. Методи контролю

- оцінка вирішення типових завдань;
- критерійно-орієнтовані тести по окремих розділах дисципліни і дисципліни в цілому;
- письмові контрольні роботи;
- усне опитування під час занять;
- оцінка рефератів по окремих розділах дисципліни з використанням монографічної і періодичної літератури;
- дистанційний контроль;
- Іспит

14. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Поточне оцінювання та самостійна робота												Індивідуальне завдання	Сума балів	Іспит
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3				Змістовий модуль 4				
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	10	60	40
Поточний контроль														
2	2	3	2	3	3	2	2	3	3	2	3			
Контроль самостійної роботи														
1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
83–89	B	добре	
75–82	C		
68–74	D	задовільно	
60–67	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим

			повторним вивченням дисципліни
--	--	--	--------------------------------

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ І ВМІНЬ:

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90–100	A

ставиться, якщо студент:

- ґрунтовно і повно відтворює вивчений матеріал;
- виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені;
- викладає матеріал послідовно і правильно з точки зору норм літературної мови.
- вміє застосовувати його для вирішення конкретних професійних завдань.

Оцінка «відмінно» виставляється студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних понять дисципліни і професії, яку вони набувають, виявили творчі здібності і використовують їх при вивченні навчально-програмного матеріалу. Відмінному рівню відповідає правильна й вичерпна відповідь на поставлене питання, в якій студент показав усебічне системне знання програмного матеріалу; засвоєння основної та додаткової літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, вивчення яких передбачено програмами дисциплін; уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	83–89	B
	75–82	C

ставиться, якщо студент дає відповідь, що задовольняє тим же вимогам, що й оцінка “5”, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні.

Оцінка «дуже добре» (83–89 балів, B) – вище середнього рівня з кількома помилками – виставляється студентам, які повністю опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою. Оцінка «добре» виставляється студентам, які показують систематичний характер знань з дисципліни і вміють самостійно поповнювати свої знання протягом всього навчання;

Оцінка «добре» (75–82 бали, C) – виставляється студентам, які опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою; таким чином, робота студентами виконана, але з певною кількістю помилок.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	68–74	D
	60–67	E

ставиться, якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень даної теми, але:

- відтворює матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні правил;
- не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів;
- відтворює матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні.

Оцінка «задовільно» (68–74 бали, D) – виставляється студентам, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, виконують завдання непогано, але зі значною кількістю помилок, ознайомлені з основною літературою, яка рекомендована програмою.

Задовільному рівню відповідає у цілому правильна відповідь на поставлене запитання (завдання), якщо студент показав достатній рівень знань з основного програмного матеріалу, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарата, показав недостатні знання літературних джерел. Оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили на екзамені помилки при виконанні екзаменаційних завдань, але під керівництвом викладача вони знаходять шляхи їх подолання.

Оцінка «достатньо» (60–67 балів, E) – виставляється студентам, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з можливістю повторного складання	35–59	FX
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням	0–34	F

ставиться, якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу відповідно розділу, допускає у формулюванні правил помилки, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал.

15. Форми поточного та підсумкового контролю успішності навчання.

Форми поточного контролю: усне опитування, письмове опитування, есе, індивідуальний проект.

Форма підсумкового контролю: залік.

16. Методичне забезпечення

- 1) навчальна програма дисципліни;
- 2) робоча навчальна програма дисципліни;
- 3) комплексна контрольна робота;
- 4) конспекти лекцій;
- 5) інформаційно-методичне забезпечення практичних та семінарських занять;
- 6) інформаційно-методичне забезпечення самостійної роботи студентів.

17. Рекомендована література

Основна

1. Данілавичюте Е.А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.]. За заг. ред. А.А. Колупаєвої. К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. 360 с. (Серія «Інклюзивна освіта»)
2. Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik для педагогів і батьків. Укладачі Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. К., 2016. 68 с. Режим доступу: http://monachinivka-nvk.kupyansk.info/files/docs/2017/9894_Inklyuzivna_osvita_vid_A_do_Ya_1.pdf
3. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. Львів: «Новий світ – 2000», 2019. 264 с.

Допоміжна

4. Дефектологічний словник: навчальний посібник. За редакцією В.І.Бондаря, В.М.Синьова. К.: „МП Леся”, 2011. 528 с.
5. Липа В.А. Основы коррекционной педагогики. Славянск, 2012. 331 с.

6. Липа В.А. Психологические основы педагогической коррекции. Славянск, 2012. 386 с.
7. Логопедія. Підручник, за ред. М.К.Шеремет. К., 2015. 776 с.
8. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка. К., 2013. В 2-х ч. І ч. 242 с., ІІ ч. 214 с.
9. Синьов В.М. Психологія розумово відсталої дитини. Підручник. К., 2008. 359 с.
10. Миронова С.П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка. Підручник. Кам'янець-Подільський, 2015. 312 с.
11. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями слуху та інтелекту. За ред. Бондаря В.І. - К., 2007. - 171 с.

Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

1. НУШ та інноваційні технології в початковій школі. URL:
Джерело: <https://www.pedrada.com.ua/article/2251-nush-ta-nnovatsyn-tehnolog-v-pochatkovy-shkol> (дата звернення: 9 квітня 2020)
2. <http://www.canada-ukraine.org/> — Електронний Канадсько-український журнал спеціальної педагогіки, розміщений на сайті Канадсько-української дослідної групи (CURT).
3. <http://www.isp-2006.narod.ru/>
Сайт інституту спеціальної педагогіки АПН України:
4. <http://www.ikpp.npu.edu.ua/>
Сайт інституту корекційної педагогіки та психології Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова